

II.g.2.1 AUS AQUÀTIQUES: INTRODUCCIÓ

➤ Abans d'imprimir el contingut d'aquest document valori si és realment necessari. Per respecte al medi ambient, moderem el consum de paper.

Des de fa més de 40 anys, del 1974 fins a dia d'avui, el Grup Balear d'Ornitologia i Defensa de la Natura (G.O.B.), i des de l'any 2005, a través de la **Societat Ornitològica de Menorca (SOM)**, s'han realitzat recomptes anuals de les aus aquàtiques hivernants a Menorca. Inicialment només es censaven els ocells de s'Albufera des Grau, però des de 1979, s'han anat prospectant cada vegada més zones humides de l'illa. A nivell ambiental, la importància de les aus aquàtiques recau en que són unes excel·lents indicadores de les condicions ecològiques i de productivitat dels diferents ecosistemes aquàtics, així com de la seva connectivitat a nivell regional i global (Gilissen et al. 2002).

La metodologia del cens, s'ha anat millorant durant els darrers anys, per tal que les dades observades i els resultats obtinguts, fossin el més precisos possibles i reals. El mètode, es basa en recórrer un circuit predefinit entorn a les zones humides (veure figura 1 del document), comptant el número d'exemplars de cada espècie. Aquest recompte es realitza casi sempre a principis de gener, mes en el qual l'abundància d'aus aquàtiques és màxima, donat que s'afegeixen a les poblacions sedentàries, nombrosos hivernants. És convenient, i així s'ha realitzat els últims anys, que el recompte de totes les zones humides es faci el mateix dia i hora, per evitar comptar dues vegades un mateix exemplar que s'hagi desplaçat d'una zona a una altra. És sabut que, especialment en les zones humides del nord de l'illa, per la seva proximitat, l'intercanvi d'exemplars és freqüent. El fenomen s'intensifica amb la presència de caçadors, excursionistes sorollosos, o qualsevol altra molèstia que puguin sofrir les aus.

A l'hora de representar les dades i per facilitar l'anàlisi posterior, algunes de les espècies apareixen agrupades en conjunts de característiques ecològiques similars, com per exemple la dieta o la salinitat de les aigües que prefereixen.

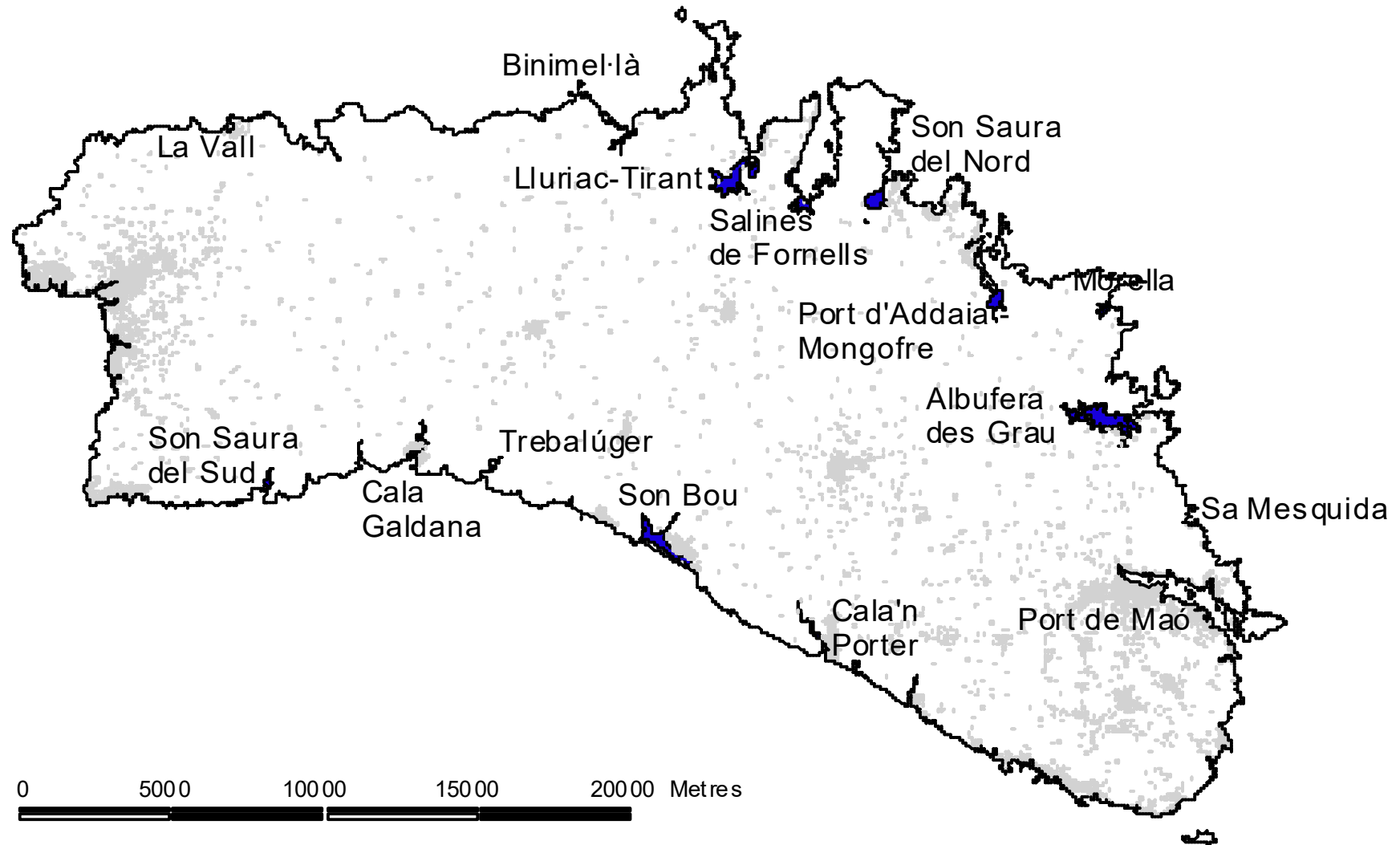

Foto 1. Gall faver (*Porphyrio porphyrio*)

Seguidament es descriuen les agrupacions fetes:

Grups ecològics	Característiques	Espècies
Insectívors cabussadors	Alimentació a base d'invertebrats aquàtics que capturen cabussant-se. Nidifica en llacunes i torrents, entre la bova o les salicòrnies.	<i>Tachibaptus ruficollis</i> , soterí petit
Grans ictiòfags	S'alimenten fonamentalment de peixos.	<i>Phalacrocorax carbo</i> , corb marí gros; <i>Phalacrocorax aristotelis</i> , corb marí emplomallat; <i>Podiceps cristatus</i> , soterí gros; <i>Mergus serrator</i> , àneda peixetera
Agrons aquàtics	Alimentació a base de peixos i amfibis. Es poden trobar tant en aigües dolces com litorals.	<i>Ardea cinerea</i> , agró gris; <i>Egretta garzetta</i> , agró blanc; <i>Egretta alba</i> , agró blanc gros.
Agrons poc aquàtics	S'alimenta dels paràsits de grans mamífers i d'altres invertebrats associats al bestiar.	<i>Bubulcus ibis</i> , esplugabous.
Anàtides de superfície	Alimentació herbívora en aigües somes. Nidifiquen a les voreres de llacunes i torrents.	<i>Anser anser</i> , oca comuna; <i>Anser fabalis</i> , oca de camp; <i>Anas platyrhynchos</i> , coll-blau; <i>Anas penelope</i> , xiulaire; <i>Anas strepera</i> , àneda griseta; <i>Anas crecca</i> , anedó; <i>Anas acuta</i> , coer; <i>Anas clypeata</i> , cullerot; <i>Netta rufina</i> , ànec de bec vermell.
Anàtides cabussadores	Alimentació herbívora i a base de petits invertebrats que capturen cabussant-se en aigües de mitjana profunditat.	<i>Aythya ferina</i> , rabassot; <i>Aythya nyroca</i> , rabassot menut; <i>Aythya fuligula</i> , rabassot de cresta; <i>Aythya marila</i> , rabassot cabussó.
Anàtides domèstiques	Ànedes domèstiques, assilvestrades o mesclades amb varietats salvatges.	<i>Anser domesticus</i> , oca domèstica; <i>Anas domesticus</i> , àneda domèstica; <i>Cairina moschata</i> var. <i>Domesticus</i> , àneda mut.
Palmípedes halòfils	Ànedes pròpies d'aigües més salades, marines o litorals.	<i>Tadorna tadorna</i> , àneda blanca; <i>Podiceps nigricollis</i> , soterí coll-negre.
Rapinyaires	Constitueixen el capdamunt de la cadena tròfica de les zones humides menorquines alimentant-se de rèptils, amfibis, petits mamífers i ocells.	<i>Circus aeruginosus</i> , arpella d'aigua; <i>Circus cyaneus</i> , arpella d'albufera; <i>Pandion haliaetus</i> , àguila peixetera
Ràl·lids nedadores	Alimentació a base de vegetació subaquàtica o de vorera. Al contrari de les altres ràl·lids prefereixen nedar a caminar per les voreres.	<i>Fulica atra</i> , fotja; <i>Gallinula chloropus</i> , polla d'aigua; <i>Fulica cristat</i> , fotja banyuda.
Altres ràl·lids	Són ràl·lids més de vorera, molt "amagadisses". S'alimenten d'insectes i crustacis d'entre el fang, i també de llavors i brots vegetals a l'hivern.	<i>Rallus aquaticus</i> , rascló; <i>Porzana porzana</i> , rasclot pintat; <i>Porphyrio porphyrio</i> , gall faver.
Gavines	Alimentació variada, omnívora. Aus marines que acostumen a visitar les zones humides. *En els últims anys només s'ha comptat la gavina d'hivern.	<i>Larus michahellis</i> , gavinot; <i>Larus ridibundus</i> , gavina d'hivern.
Limícoles de prats humits	Limícola habitual de les tanques mig embassades dels voltants de les zones humides. Menja invertebrats terrestres i alguns vegetals.	<i>Vanellus vanellus</i> , juia; <i>Pluvialis apricaria</i> , xirlot; <i>Pluvialis squatarola</i> , xirlot gris.
Limícoles d'aiguamoll	Alimentació a base de petits invertebrats que troben entre el fang de les voreres de les llacunes o basses.	<i>Tringa erythropus</i> , cama-roja pintada; <i>Tringa totanus</i> , cama-roja vulgar; <i>Tringa nebularia</i> , cama-verda; <i>Tringa ochropus</i> , xivita; <i>Calidris minuta</i> , corriol menut; <i>Calidris alpina</i> , corriol variant; <i>Gallinago gallinago</i> , becassina.
Limícoles litorals	Limícoles d'aigües més salades. Habituals en platges i altres litorals no rocosos. Alimentació a base de petits invertebrats que troben entre el llim i el fang de les voreres.	<i>Actitis hypoleucos</i> , xivitona; <i>Recurvirostra avosetta</i> , bec d'alena; <i>Numenius arquata</i> , curlera reial; <i>Charadrius dubius</i> , passa-rius petit; <i>Charadrius hiaticula</i> , passa-rius gros; <i>Charadrius alexandrinus</i> , passa-rius camanergre.
Altres camallargs	Solen ser aus aquàtiques de grans dimensions que arriben a Menorca, en la majoria de casos, de forma accidental. Les seves visites són esporàdiques.	<i>Phoenicopterus roseus</i> , flamenc; <i>Grus grus</i> , grua; <i>Ciconia ciconia</i> , cigonya blanca; <i>Platalea leucorodia</i> , bec-planer; <i>Plegadis falcinellus</i> , ibis negre
Altres aus aquàtiques	Altres aus aquàtiques o marines que solen aparèixer en zones humides.	<i>Sterna sandvicensis</i> , Llambritja de bec llarg; <i>Morus bassanus</i> , mascarell comú; <i>Alcedo atthis</i> , arner.

Figura 1. Localització de les zones humides de Menorca

Bibliografia consultada:

- ESCANDELL, R., CATCHOT, S., TORRENTS, F. 1997. Ocells de Menorca. GOB. Barcelona.
- GILISSEN, N., L. HAANSTRA, S. DELANY, G. BOERE & W. HAGEMEIJER. 2002. *Numbers and distribution of wintering waterbirds in the Western Palearctic and Southwest Asia in 1997, 1998 and 1999. Results from the International Waterbird Census. Wetlands International Global Series No. 11, Wageningen, The Netherlands.*
- GRUPO BALEAR DE ORNITOLOGÍA. 1985-2013. Anuari ornitològic de les Balears. GOB. Palma de Mallorca.
- LLORENTE, G. 1988. Els vertebrats de les zones humides dels Països Catalans. Ed. Pòrtic. Barcelona
- PRETUS, J. L. 1990. Inventari de les zones humides de Menorca. *Informe no publicat.*
- RAMOS, E. 1994. Els aucells de Menorca. Ed Moll. Palma de Mallorca.
- SVENSSON, L., GRANT, P., MULLARNEY, K., ZETTERSTRÖM, D. 2007. Guia de Aves. Ed. Omega. Barcelona.